





Кунлар худди кузги япроқлар каби учади. Охир-окибат қадди буюк дараҳтинг ўзи қолади. Удуғор, яшовчан. Тарихимизни маңа шу дараҳтга ўхшатаман. Башимизга қанча мусобиатлар ёғиди. Лекин ўша қора күнлар худди япроқлар сингари уйқиб кетеди. Ўтиған озод шу хур беш йилда ўзганиши ташнишада залөвони ойнадыр кўйидик. Тарихимизни синичлаб қарасади, унинг сингари буюк тарихлар кам бўлар экан. Ўзимиз эса буюк ҳалжиниг французларимиз! Маңа шу ифтихор бугун барчалигининг қалъимизда чароқдек ёниб турибди. Базнинг Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг етакчи илмий ходими, филология фанлари номидоди Убайдулла Уватов билан сұхбатимиз буюк ўтмишишимиз ва буюк келажагимиз ҳақида.

— Убайдулла ака, давлатимиз, шахсан Президентимизнинг маънавиятта, маърифатта катта эътибор бергаттани, тарихи муносабатимиз кескин ўзгарани, буюк алломаларимиз мероси ҳалқимизнинг мулки бўләтгандан барчамизни дилимиз равин. Маълумки, маънавиятнинг илдизи жуда терар, маънавий баркамол инсонинг эса дилбар фазлиларни бисер бўлади...

— Ҳақ гапни айтдингиз. Илк сўзимни мустақилларимиз шукроналик билан бошласам. Чунки ҳаётбахи ўзгаришилар туфайли кўхна тарихимиз, бой меросимиз, буюк аждодларимиз ҳаёти ва ижодларни ўрганиша эътибор гоятда кучайди. Азалий маънавиятимиз, миллий қадрияларимиз бўй-басти билан намоён бўлди. Жумладан диний-эътиборий эркинликларни тикалаш борасида кисқа муддатда кент кўламли сабов ишлар амалга ошириди. Муборак Куръони Карим ўзбекнага таржима қилинди. Муборак Ҳаж ве Умра (кичик Ҳаж) зиёратида боришни истагандарга ҳар томондан маъкимагул берилмоқда. Рўза ва Курбон ҳайтлари байрам деб ёзлон қилинди.

Мен буларни дилимда шукроналик билан

**Маънавиятимиз  
сарчашмалари**

## БУЮК ТАРИХ ВОРИСПАРИ

мустақилларимиз янада мустақамлансин, униг шарофатидан кун сайн бахрамдан бўлаверайлилар деган кўтлуг нийт билан тилта оддим. Зеро ҳар бир эзгу юмуни маънавиятимизнинг бир кирасининг намоён бўлишидир, десек тўғр бўлади.

Маънавиятимизнинг илдизлари нюхоята тера-

ран. Жаҳон тарихида И мом ал-Бухорий, И мом ал-Термизий, Махмуд аз-Замаҳшарий, Шайх Накшбанди Кубро, Жоҳа Аҳмад Иссавий, Баҳоудин Накшбанд каби кўйлаб буюк сўймалариниң ҳар бири муносиб ва алоҳиди ўрин тутиди. Зеро, уларнинг муборак тавалуди суннанинг нюхонаниси, аспарлариниң чукур ўрганилиб, чоп этилиши сўзларимга тасдиқиди.

— Айни пайтда буюк аждодлар авлодлар учун ибрат ҳам бўлади. Буюк аждодларни билан фарҳанмаган айни бўлмаса керак. Небахти, барча буюк бободаримиз маънавий баркамол, эл-юрт учун фидойи, меҳнатда ҳам, адолату динатда ҳар етку бўлинганни... Елиз «Хўб ул-Ватан мин ал иймон» — «Ватанин семоюн иймондантур» ҳадисидан бир олам маън мусобибас...

— Чиндан ҳам маънавий бой ва мукаммал инсонлар бор жамиятга ҳар томонлама тараққиётга эршиш мумкин. Шу боис ҳам ўз ватани, ҳалқи мағнафатлари ўйлида ҳалж охматидан кирадиган, иймон-эътибори оқпода инсонлар бизнинг жамиятимизга ҳамишига керак бўлган.

Озод Ватан — энг буюк бахтимиз! Тасавур килинг, юрти ўйк дарбарлар кимсанни? Биз қаेरга борсан «Қайси юргандан келингиз?» деб сўрасалар, «Ўзбекистондан» деймиз. Шу онда сўровчи хоҳ араб, хоҳ турк, хоҳ испан, хоҳ инглиз, хоҳ фарон, бўлсин чехраси єршид «О, яхши, яхши», ёхуд «Чўх гўзл» деб хитоб қилини. Демак, Ўзбекистон ҳамма учун барбар кадрли, эъзооли, мўтабар эканки, улар бизга эҳтиром билан муносабатда бўлишиди. Хўш, айтинг-чи, шундай Ватанин севмай бўладими... Таникли шоиримиз Абдулла Орипов ёзганидек: «Мангу ёруп пешонам маним, Ўзбекистон Ватанин маним».

Муҳаммад Расулуллоҳ саллалоҳу алаїхі ва саллам бундан қарій ўн тўрт аср мукаддама айттани «Хўб ул-Ватан мин ал иймон» ҳадиси шарифлар бугун мустақил давлатимиз ҳалқлари учун мукаддас шиорга айланди.

Эътибор беринг-а, иймонли, эътиқодли одам Ватанин севали, унинг шаънига гард юқтирилмайди. Покизи, маънавиятни юксак инсон эса иймонли бўлади. Тинч ўтган кунинг шуқр қилган, юрагидан айло инсоф туййулари мустақил бўлган киши эса покизи бўлади, маънан камоли ҳаромдан фарқлаш учун эса ирода, са-

— Маънавиятта сизнингга қанака тарьиф берилса бўлади?

— Маънавият — бу ҳалоллик дегим келади. Иймон-эътиқод, адоловат ва инсоф, мазрифат ва ҳақиқати каби фазилатлар ҳалол инсонларга хосиди, дегим келади. Ҳалол бўлиш учун, ҳаломни ҳаромдан фарқлаш учун эса ирода, са-

— Шоир Фурқатнинг Тошкентда дўстлашган ва кўп масалаларда ҳамфир бўлган дўстларидан бирни Ҳурабек доддо Қаландар қора ўқидир.

Асли Бухоро амирлигининг Китоб вилоятни ҳокими бўлган Жўрабек амир Музаффарнинг ҳақиқи бўшига оғирликлар солган тинимиз солиқларига қарши чиқиб, унга бўйсунмай қўйди. Бу пайтда Туркистон генерал-губернатори бўлган фон Кауфман Бухоро амирига ёрдам бериши мақсадиди исенкор ҳоким — Жўрабек устига кўшилган тортади. Кучлар тенг эмаслигига қарамасдан Жўрабек рус кўшинларни билишади, аммо тоққа чекинишга мажбур бўлади. Бу ҳудуд Кукон хотини Худоёрхонга тегислий бўлганлиги учун иштаган.

Тошкентда қаттиқ назорат остида сақланган Жўрабек бироз ўтган рус амриянинг кирави билан бўлган тиббий тарбиянига оғирликларидан бўлган жигъони кўйиди. Кечининг Қорасув мавзудида яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Хўяллас гумонлар кўп. Аммо генерал-доҳод Жўрабекни доддо Тошкентнинг Корасув мавзудидан кеттигини боғли ҳовлисизда яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Муҳтор ҲУДОЙҚУЛОВ.

Суҳбатдо Темур УБАЙДУЛЛО.

Мознига назар

ЖУРАБЕК ДОДХОНИНГ СИРПИ ЎПИМИ

Шоир Фурқатнинг Тошкентда дўстлашган ва кўп масалаларда ҳамфир бўлган дўстларидан бирни Ҳурабек доддо Қаландар қора ўқидир.

Асли Бухоро амирлигининг Китоб вилоятни ҳокими бўлган Жўрабек амир Музаффарнинг ҳақиқи бўшига оғирликлар солган тинимиз солиқларига қарши чиқиб, унга бўйсунмай қўйди. Кечининг Қорасув мавзудида яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Хўяллас гумонлар кўп. Аммо генерал-доҳод Жўрабекни доддо Тошкентнинг Корасув мавзудидан кеттигини боғли ҳовлисизда яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Муҳтор ҲУДОЙҚУЛОВ.

Суҳбатдо Темур УБАЙДУЛЛО.

Мознига назар

ЖУРАБЕК ДОДХОНИНГ СИРПИ ЎПИМИ

Шоир Фурқатнинг Тошкентда дўстлашган ва кўп масалаларда ҳамфир бўлган дўстларидан бирни Ҳурабек доддо Қаландар қора ўқидир.

Асли Бухоро амирлигининг Китоб вилоятни ҳокими бўлган Жўрабек амир Музаффарнинг ҳақиқи бўшига оғирликлар солган тинимиз солиқларига қарши чиқиб, унга бўйсунмай қўйди. Кечининг Қорасув мавзудида яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Хўяллас гумонлар кўп. Аммо генерал-доҳод Жўрабекни доддо Тошкентнинг Корасув мавзудидан кеттигини боғли ҳовлисизда яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳақиқоний фикрлар бўйлинишдан тоймасди.

Хўяллас гумонлар кўп. Аммо генерал-доҳод Жўрабекни доддо Тошкентнинг Корасув мавзудидан кеттигини боғли ҳовлисизда яшар, ҳозирги замон тилини бўлган айттани кексанлик гашти-

ни сурар эди. Ногаҳон унинг умри фожилини тутайди — 1906 йилнинг 24 январидан 25 январига ўткар кечаси уни боғида номалумм оғирлилар ўлдириб кетишади. Генералларининг анчадан бери қинда турган қилини зарб билан теракка урилди шундайнича қолгани қарининг бўшосқинчиларга қаттиқ қаршилик кўрсаттиларидан далолат беради. Аммо афуски, ба сафар ҳам кучлар тенг эмас эди...

Хўш, Жўрабек лодҳони ким ўлдириган? Собиқ душманни амир Музаффарни ё боща кучларми? Собиқ генерал чорадарини олиб бораётган ишларнига нафтиллини кўради, бу борада ҳа

